

SAMTÖK FJÁRMÁLAFYRIRTÆKJA

Icelandic Financial Services Association

Vinnustofa um fjármálalæsi með nemendum

Starfshópur menntamálaráðuneytis um fjármálalæsi

Halldóra Traustadóttir

10. apríl 2013

Dagskrá

9:00 - 9:05	Opnun vinnustofu	Sölvi Sveinsson
9:05 – 9:20	Könnun um Fjármálalæsi 2011	Halldóra Traustadóttir
9:20– 10:55	Vinnustofa um fjármálalæsi	Halldóra Traustadóttir
10:55-11:00	Lokun	Sölvi Sveinsson

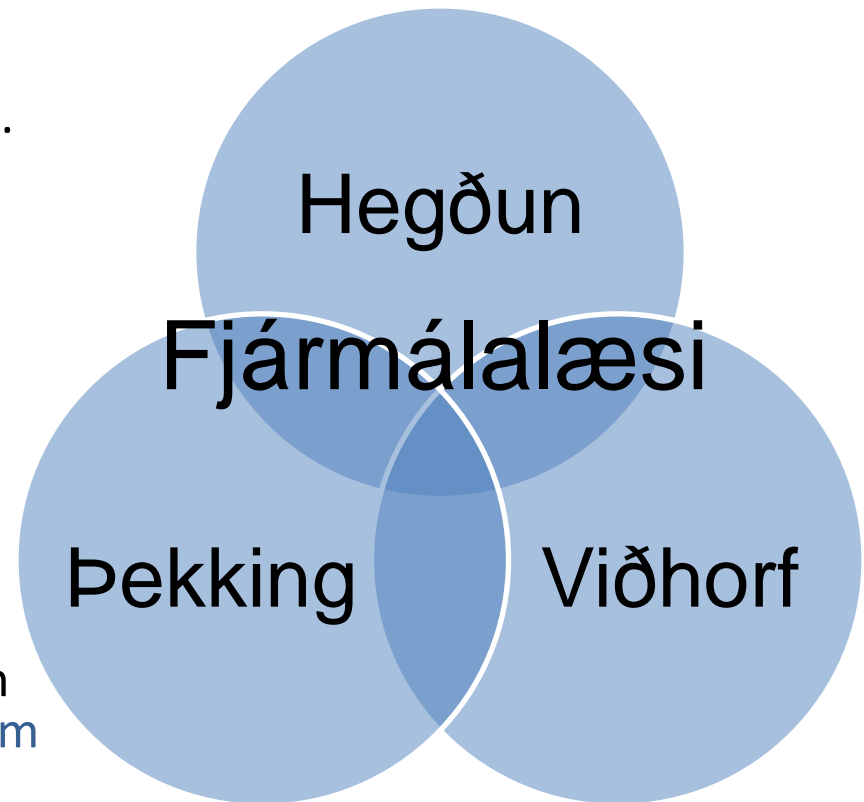
Niðurstöður rannsóknar á fjármálalæsi Íslendinga árið 2011 og samanburður við rannsókn frá 2008

Unnið af Stofnun um fjármálalæsi og sálfræðisviði viðskiptadeildar HR

Breki Karlsson

Skilgreining á fjármálalæsi

- Fjármálalæsi er **getan** til að lesa, greina, stjórna og fjalla um fjármálalega þætti sem hafa áhrif á efnahagslega velferð einstaklingsins.
- Það felur meðal annars í sér getuna til að **greina** fjármálavalmöguleika, **fjalla um** peninga án vandkvæða, **gera áætlanir** og **bregðast við** breytingum sem hafa áhrif á fjármál einstaklingsins, þar með talið breytingum á efnahagslífinu í heild.
- Fjármálalæsi snýst sem sagt ekki um að verða ríkur, heldur **spila úr því sem maður hefur milli handanna**

Aðferðafræði

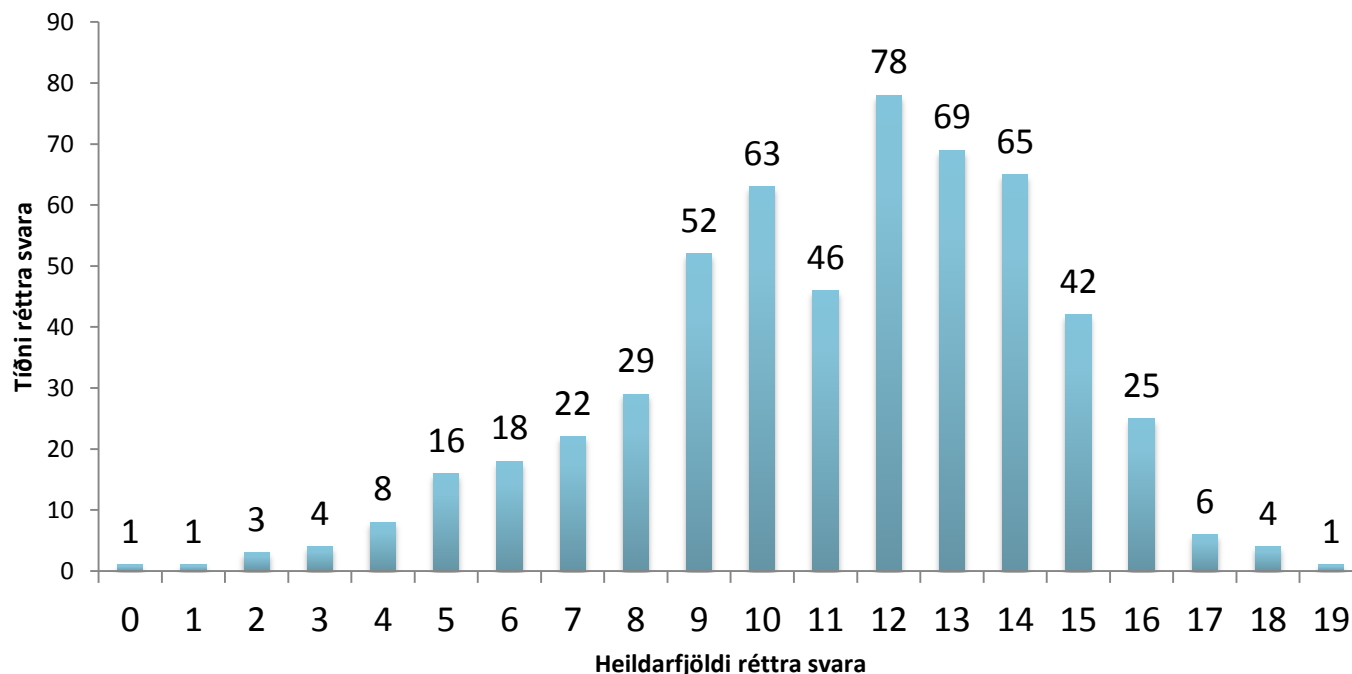
- Tilviljunarúrtak 852 Íslendinga á aldrinum 18 til 80 ára
  - Svarhlutfall 65%
  - Góð dreifing milli kynja og búsetu
- Spurningalisti samanstóð af 56 spurningum
  - 9 spurningar um viðhorf til fjármála
  - 18 spurningar um fjármálahegðun
  - 19 spurningar er reyndu á almenna þekkingu á fjármálum
  - 9 bakgrunnsbreytur

Aðferðafræði frh.

- Samanburður við rannsókn á fjármálalæsi Íslendinga frá 2008
  - Svipað úrtak og árið 2011
  - 18 spurningar samanburðarhæfar milli ára
    - 2 spurningar um viðhorf til fjármála
    - 5 spurningar um fjármálahegðun
    - 11 spurningar um almenna þekkingu á fjármálum

Helstu niðurstöður úr rannsókn frá 2011

- Almenn þekking á fjármálum

Í spurningalistanum voru 19 spurningar sem reyndu á almenna þekkingu á fjármálum. Farið var yfir svör þátttakenda og fjöldi rangra og réttra svara tekin saman fyrir hvern og einn. Þátttakendur sem neituðu og svara eða sögðust ekki vita svarið fengu rangt fyrir svar sitt. **Meðaltal réttra svara var 11,2 af 19 mögulegum, eða 59%.** Miðgildi réttra svara var 12. Eins og sjá má á mynd 19 þá var algengast að svara 12 spurningum rétt af 19. Einn svaraði öllum 19 þekkingarspurningunum rétt og einn svaraði öllum spurningunum rangt.

Helstu niðurstöður úr rannsókn frá 2011

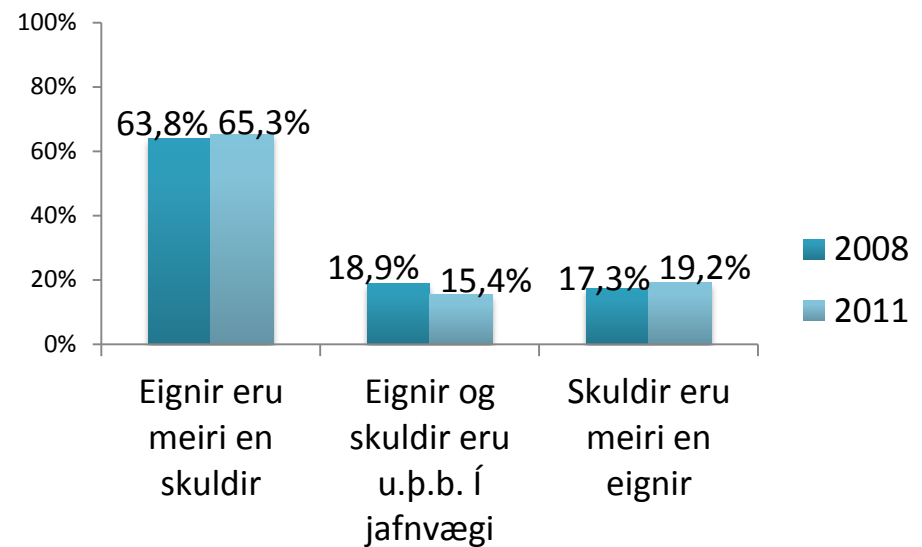
- Bakgrunnspættirnir tekjur, menntun, kyn og aldur höfðu allir sjálfstætt forspárgildi um frammistöðu þátttakenda á þekkingarluta rannsóknarinnar.
- Hærri tekjur og meiri menntun spáðu sterkast fyrir um góða frammistöðu.
- Þá reyndust karlar standa sig betur en konur.
- Þegar yngri (18 – 30 ára) og eldri svarendur (58 – 80 ára) voru bornir saman við þá sem voru á miðjum aldri (31 – 57 ára) kom í ljós yngsti og elsti aldurshópurinn skoraði marktækt lægra á þekkingarluta rannsóknarinnar þegar tekið var tillit til annarra bakgrunnspáttá.
- Hjúskaparstaða og búseta á höfuðborgarsvæðinu reyndust ekki spá marktækt fyrir um frammistöðu á þekkingarlutanum þegar tekið var tillit til annarra bakgrunnsbreyta.
- Í heildina skýrðu þessar sex bakgrunnsbreytur 23,8% af dreifingu þekkingarkvarðans. Þannig gefa niðurstöður til kynna að tekjur, menntun, kyn og aldur skýri um 24% af frammistöðu þátttakenda á þekkingarluta rannsóknarinnar.

Samanburður milli ára

Hegðun

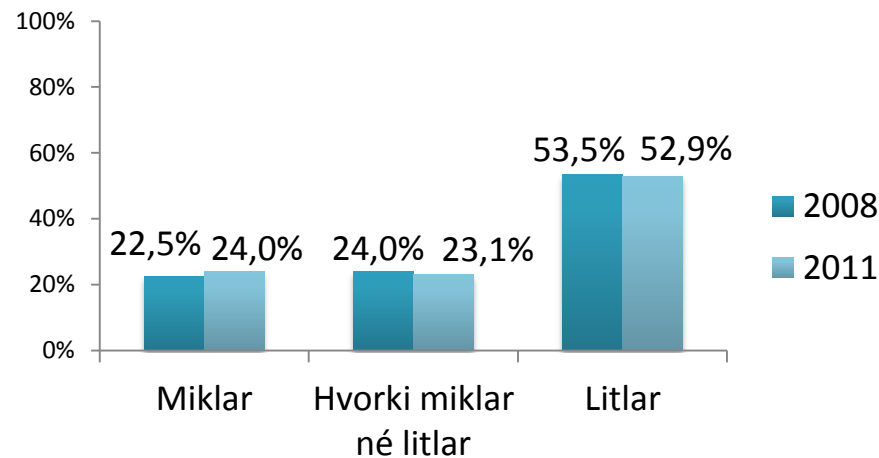
- Ef þú hugsar um þær eignir sem þú átt, svo sem fasteignir, bifreiðar, hlutabréf, innistæður og þess háttar, hvert af eftirtöldu á þá við þig?

Samanburður milli ára

Viðhorf

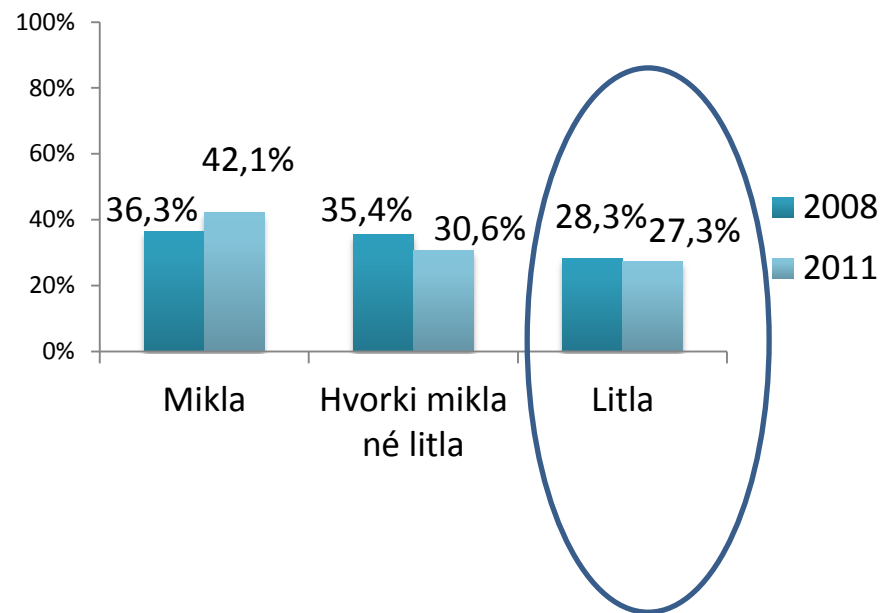
- Hefur þú miklar eða litlar áhyggjur af eigin fjármálum?

Samanburður milli ára

Þekking

- Telur þú þig hafa mikla eða litla þekkingu á fjármálum almennt?

Samanburður milli ára

- Almenn þekking á fjármálum
  - Meðalskor 2008: 5,82 af 11 mögulegum (53%)
  - Meðalskor 2011: 5,18 af 11 mögulegum (47%)
    - Marktækur munur $F(1)=27,278, p<,001$
  - Marktækur munur milli ára á 6 spurningum
    - Þátttakendur 2008 svöruðu 5 spurningum oftar rétt
    - Þátttakendur 2011 svöruðu 1 spurningu oftar rétt

SAMTÖK FJÁRMÁLAFYRIRTÆKJA

Icelandic Financial Services Association

Vinnustofa um fjármálalæsi

Þátttakendur kynna sig

- Nafn
- Skóli

Markmið vinnustofu:

- Brúa bil milli kennslu í fjármálalæsi og helstu vandamálum sem ungt fólk stendur frammi fyrir í fjármálum.
- Fá fram hugmyndir grunnskólanema og framhaldskólanema um það hvernig er hægt að bæta kennslu í fjármálalæsi.

Aðferðafræðin – 5 þrep

1. Brainstorm - ein á hugmynd á hvern post-it miða
  - a) Hver fyrir sig
  - b) Hópurinn ræðir hugmyndir. Hópmeðlimir bæta við nýjum hugmyndum
2. Hópur velur 3 bestu hugmyndirnar
  - Skrifa á stóra miða með tússi
3. Fulltrúi hóps kynnir hugmyndir
  - Kynna bestu hugmyndir og líma á vegg
  - Aðrir miðar fara á vegginn líka – undir “Annað”
4. Forgangsröðun hugmynda
  - Hver nemandi fær 6 stig
    - Besta hugmynd á töflu fær 3 stig
    - Næst besta 2 stig
    - Þriðja besta fær 1 stig
5. Niðurstaða
  - Allar hugmyndir listaðar upp
  - Bestu hugmyndir fá mesta athygli / forgang – meta hvort raunhæfar
  - Fer í vinnslu hjá stýrihóp sem ákveður næstu skref
  - Þátttakendur fá sendar niðurstöður – sent á kennara.

Spurning 1

- Telur þú að fólk á ykkar aldri hafi mikla eða litla þekkingu á fjármálum almennt?
  - Helstu ástæður?

1. Brainstorm – hver fyrir sig – post it
2. Brainstorm – hópurinn
3. Hópur velur 3 bestu hugmyndir – skrifa á miða

Spurning 2

- Hvaða fjármálatengd vandamál eru algengust hjá ungu fólki?
  - Í grunnskóla
  - Í framhaldsskóla

1. Brainstorm – hver fyrir sig – post it
2. Brainstorm – hópurinn
3. Hópur velur 3 bestu hugmyndir – skrifa á miða

Spurning 3

- Hvað er hægt að gera í kennslu fjármálalæsis til að koma í veg fyrir þessi vandamál ?

1. Brainstorm – hver fyrir sig – post it
2. Brainstorm – hópurinn
3. Hópur velur 3 bestu hugmyndir – skrifa á miðar

Samanteknar niðurstöður

Teljið þið að fólk á ykkar aldri hafi mikla eða litla þekkingu á fjármálum almennt?

Ef litla – helstu skýringar

- Lítil fræðsla/ lítil kennsla – 55 stig
- Þekkingarleysi – 40 stig
- Neyslubrjálæði (verða að eignast hluti) – 37 stig
- Reynsluleysi – 15 stig
- Val í skólum ekki skylda – 9 stig
- Flókin fjármálahugtök – 9 stig
- Áhugaleysi – 32 stig

Spurning 2

Hvaða fjármálatengd vandamál eru algengust hjá ungu fólki í grunnskóla?

- Ofneysla 14
- Peningaleysi 12
- Krakkar fá mjög mikið upp í hendurnar 11
- Atvinnuleysi hjá ungum krökkum 10
- Kort og það sem þeim fylgir 7
- Fólk vill eignast allt eyðsla umfram tekjur 7
- Ekki nægur sparnaður

Hvaða fjármálatengd vandamál eru algengust hjá ungu fólki í framhaldsskóla ?

- Peningaleysi / atvinnuleysi / tekjuleysi – 32 stig
- Sparnaður of lítill / of mikil neysla – 28 stig
- Ofneysla – 26 stig
- Smálán, yfirdráttur og lán – 26 stig
- Samgöngur – dýrt að reka bíl – 6 stig
- Kort - eyðum of miklu – 6 stig

Spurning 3

Hvað er hægt að gera í kennslu fjármálalæsis til að koma í veg fyrir þessi vandamál ?

- Gera að skyldunámsgrein – 39 stig
  - í grunnskóla – 30 stig
  - í framhaldsskóla – 9 stig
- Nýjar og spennandi kennsluaðferðir m.a.. gagnvirkt nám– 39 stig
- Skemmtilegt og raunverulegt námsefni sem nemendur tengja við – 26 stig
- Fjármálakennsla partur af aðalnámskrá – 25 stig
- Kenna fjármálahugtök – 20 stig
- Kenna um vandamál tengd fjármálum – 13 stig
- Kenna að fara með peninga og spara – 13 stig
- Kenna um sparnað og hvetja til að spara fyrir hlutum - 9 stig
- Móta heilbrigt viðhorf til peninga hjá ungu fólki – 6 stig